

Welkom op de Poelboerderij

Het ontstaan van het Wormer- en Jisperveld

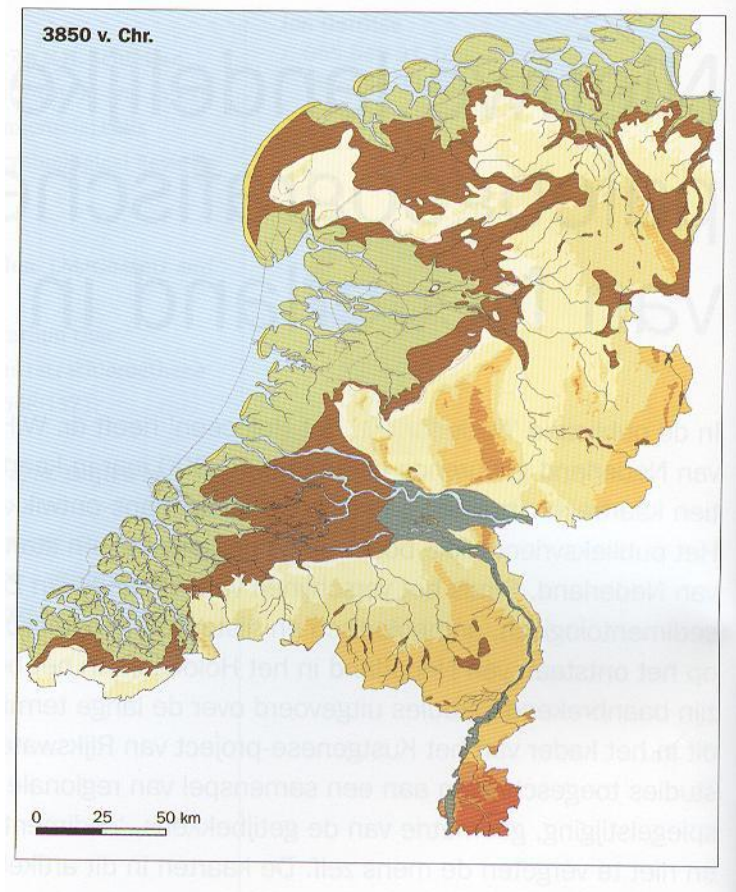
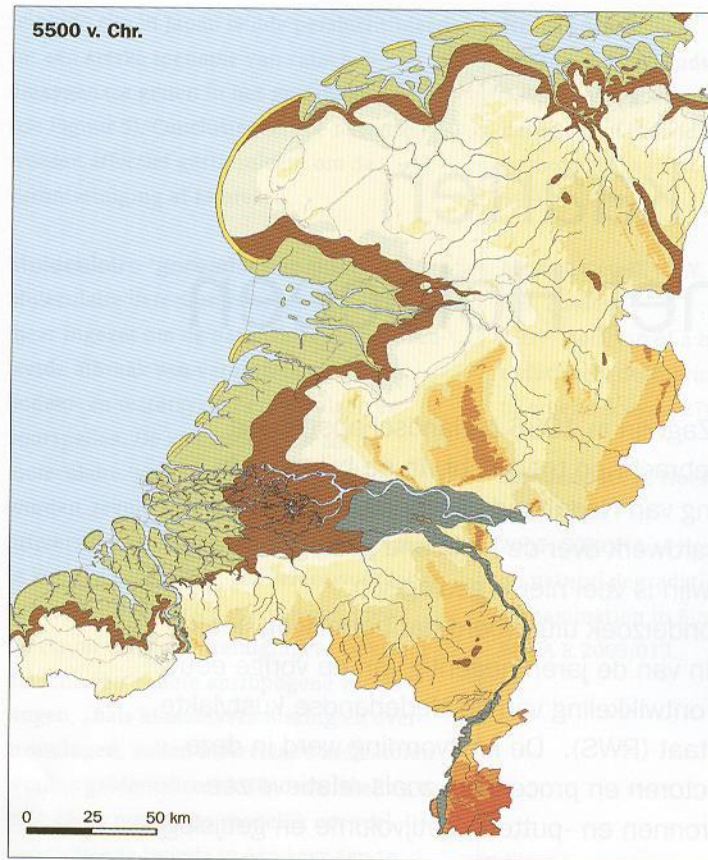
(Met zevenmijlslaarzen door de tijd)

An aerial photograph of a Dutch polder landscape. The terrain is a complex grid of green fields separated by a dense network of white ditches and canals. A large, irregularly shaped body of water is visible in the upper center, surrounded by dikes. In the foreground, a larger body of water, likely a river or lake, borders the polder. Small clusters of buildings and structures are scattered throughout the landscape, particularly near the water's edge. The overall scene illustrates the result of centuries of land reclamation and water management.

Het veld zoals het er nu uit ziet...

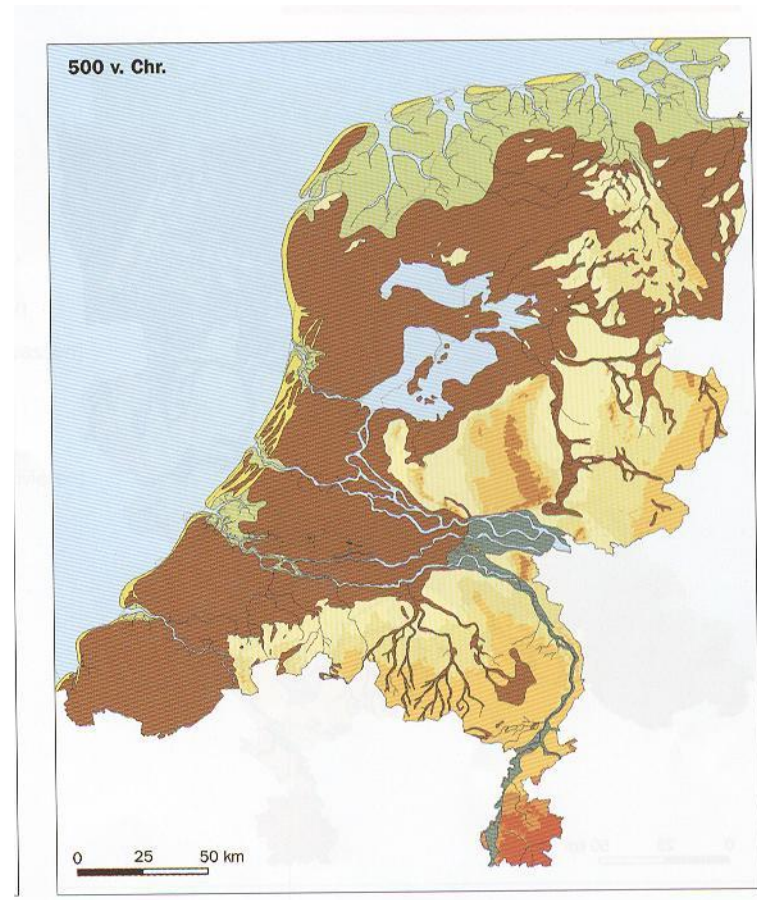
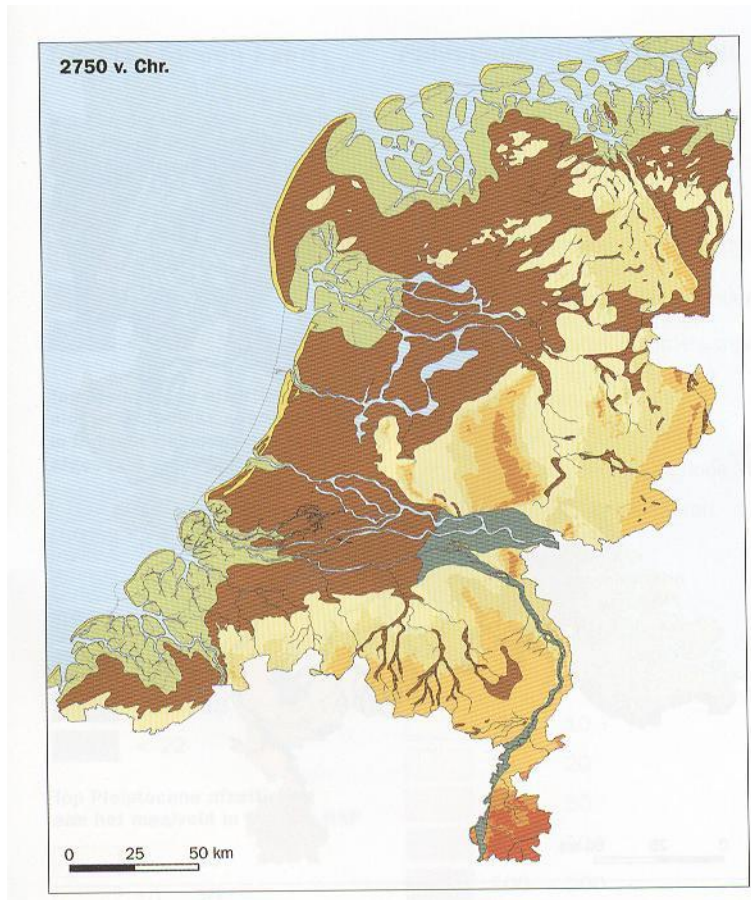
**is het resultaat van 1000 jaar noeste
arbeid.**

Wat daaraan vooraf ging

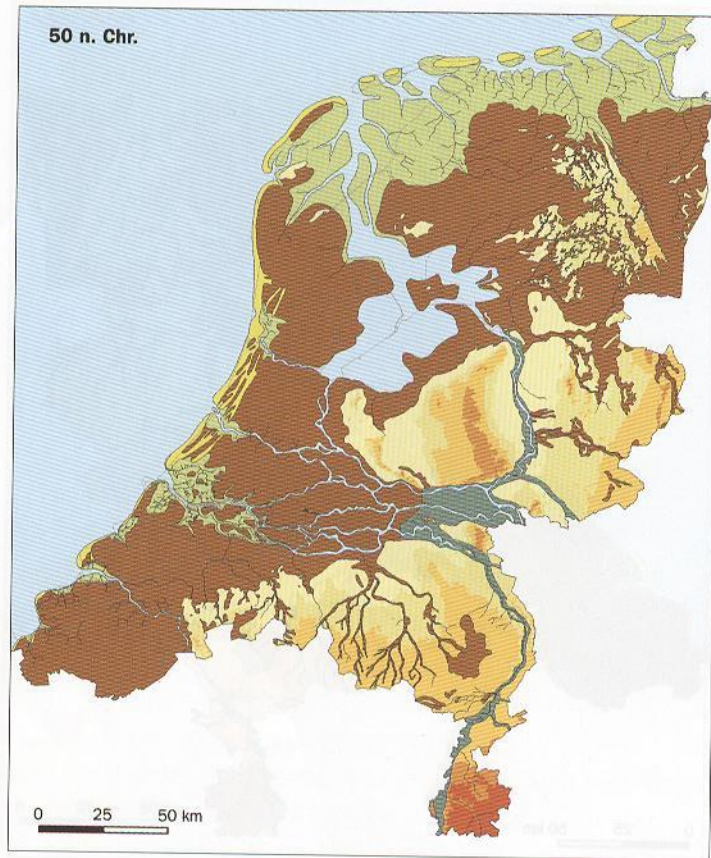

groen = wadden (zand en klei)
bruin = moeras (veenmos, veen)

daarna: vorming duinen

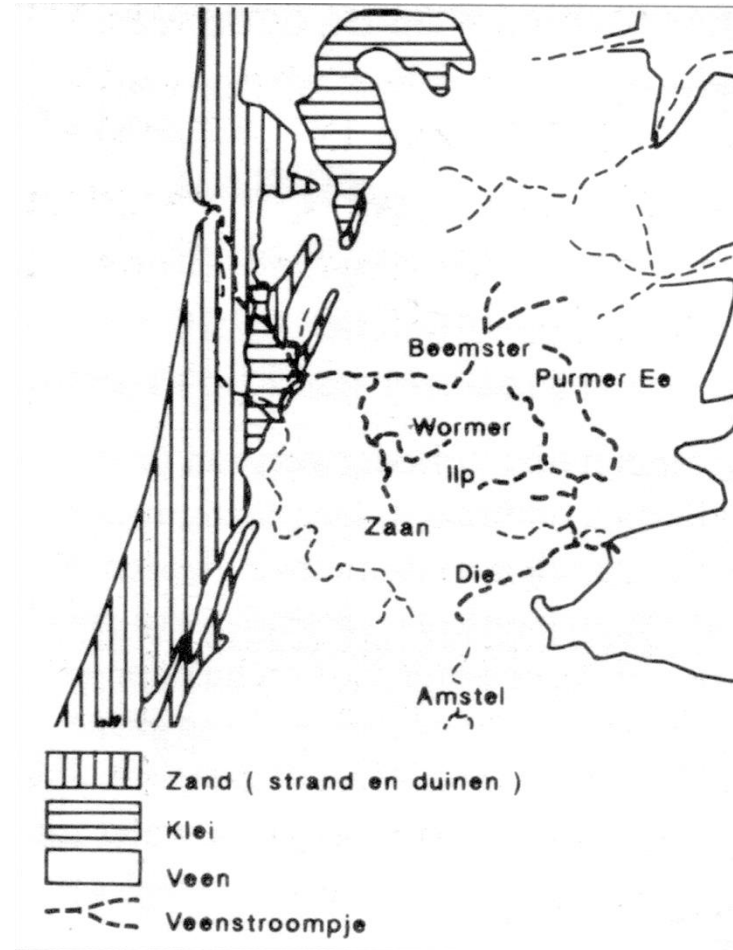
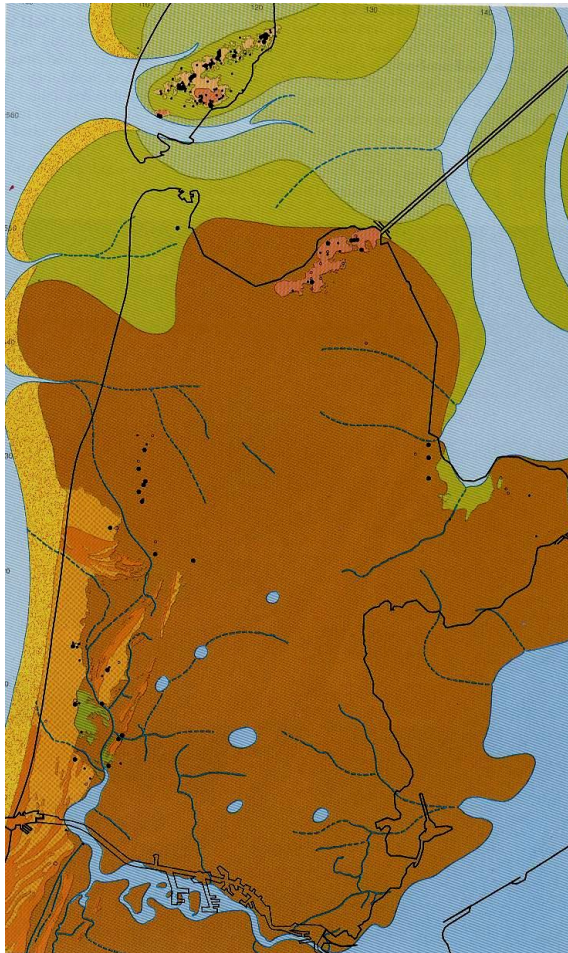

Nederland wordt herkenbaar

Noord Holland omstreeks 1000 n.Chr

(moeras en veenrivieren)

Zo moet het er ongeveer uitgezien hebben

veensoorten

eutroof veen: voedselrijk veen

ook wel **'laagveen'** genoemd

*veen ontstaan uit planten in een voedselrijk milieu,
bv in een zone waar contact is met mineraalrijk grondwater of
rivierwater met veel slib (mineralen).*

oligotroof veen: voedselarm veen

ook wel **'hoogveen'** genoemd

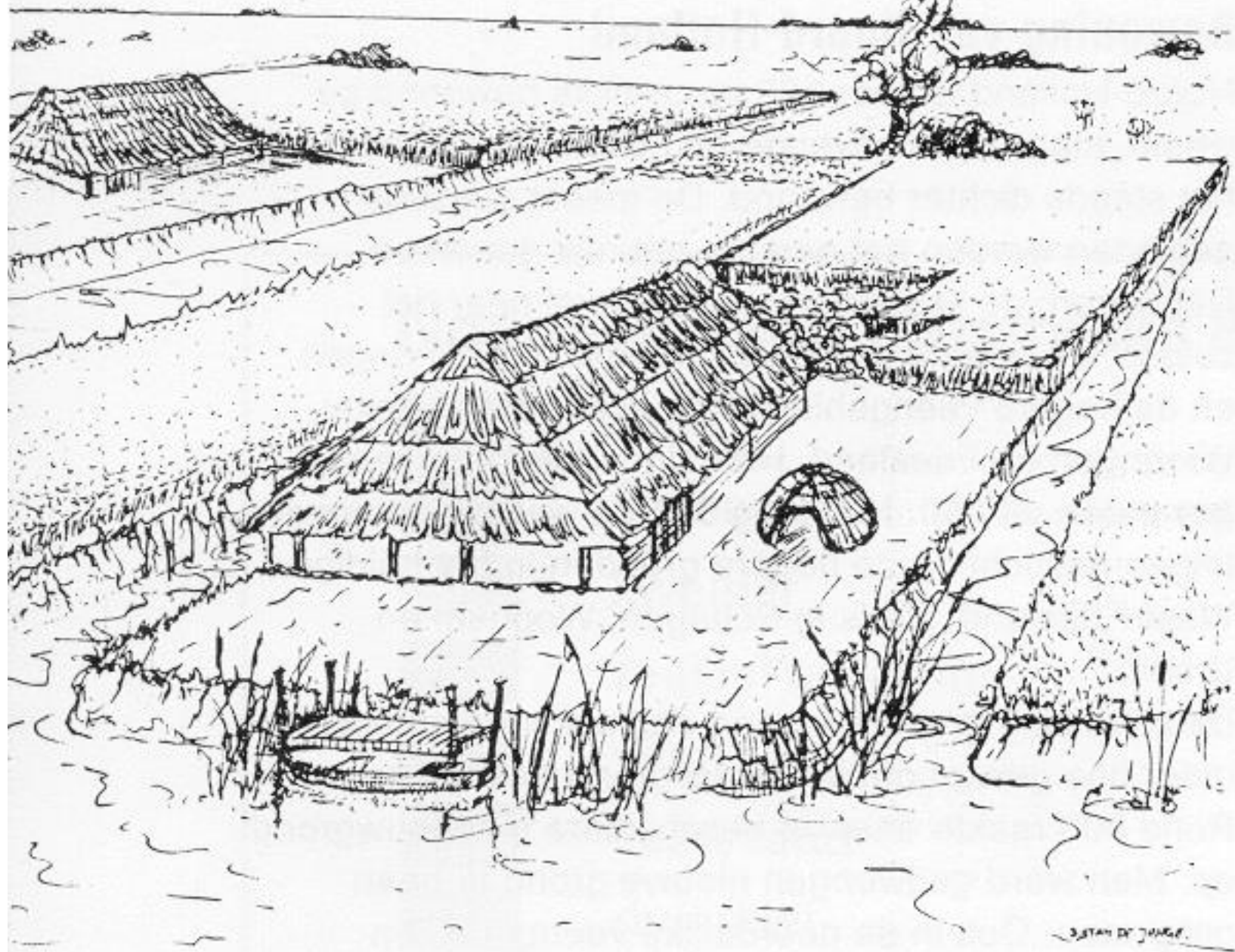
*veen ontstaan uit planten in een voedselarm milieu, bv in een zone
hoog boven het grondwater waar alleen regenwater aanwezig is.*

mesotroof veen: matig voedselrijk

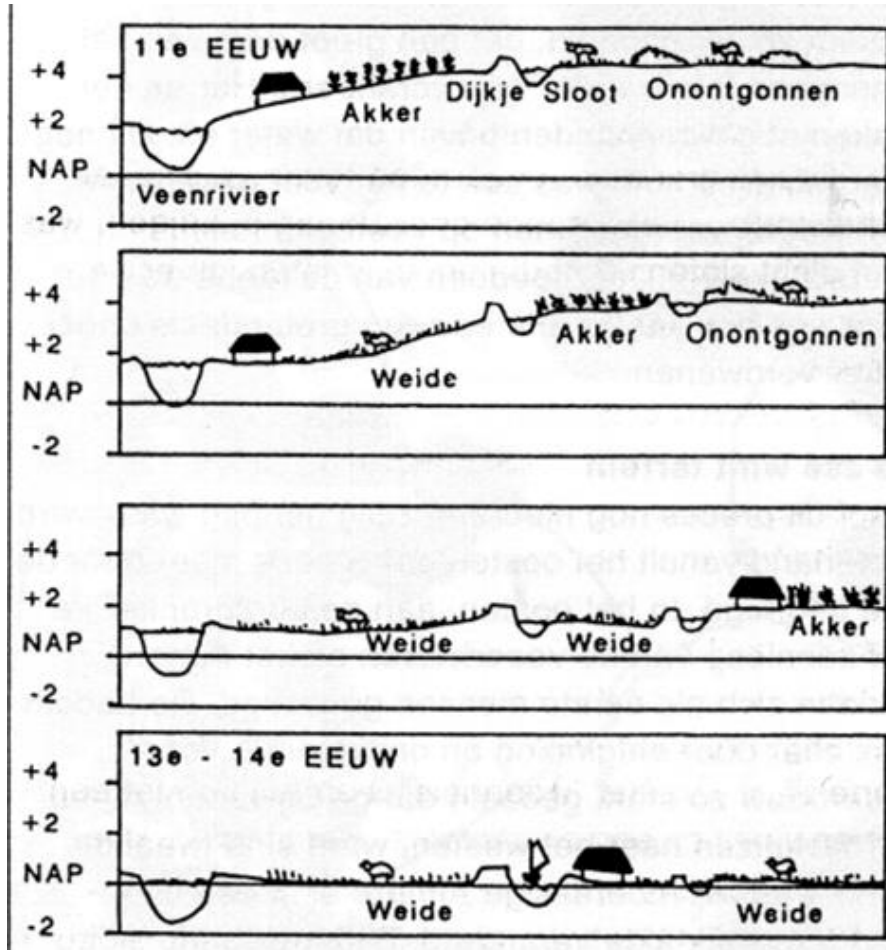
Van moeras naar veenweidegebied

- Omstreeks 1000 na Chr. raakte de kuststrook overbevolkt en werden grote delen van het moerasgebied ontgonnen
- Haaks op de veenstromen werden sloten gegraven om het land te ontwateren en geschikt te maken voor veehouderij en akkerbouw
- Aan het sloot-patroon is nog steeds te zien hoe ontginning heeft plaatsgevonden

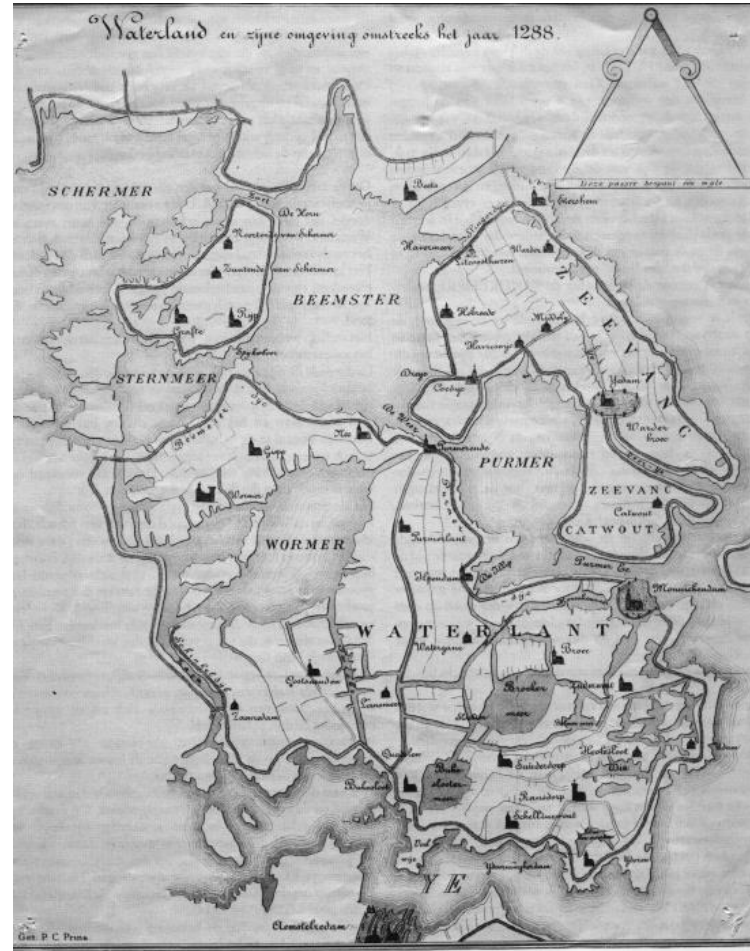
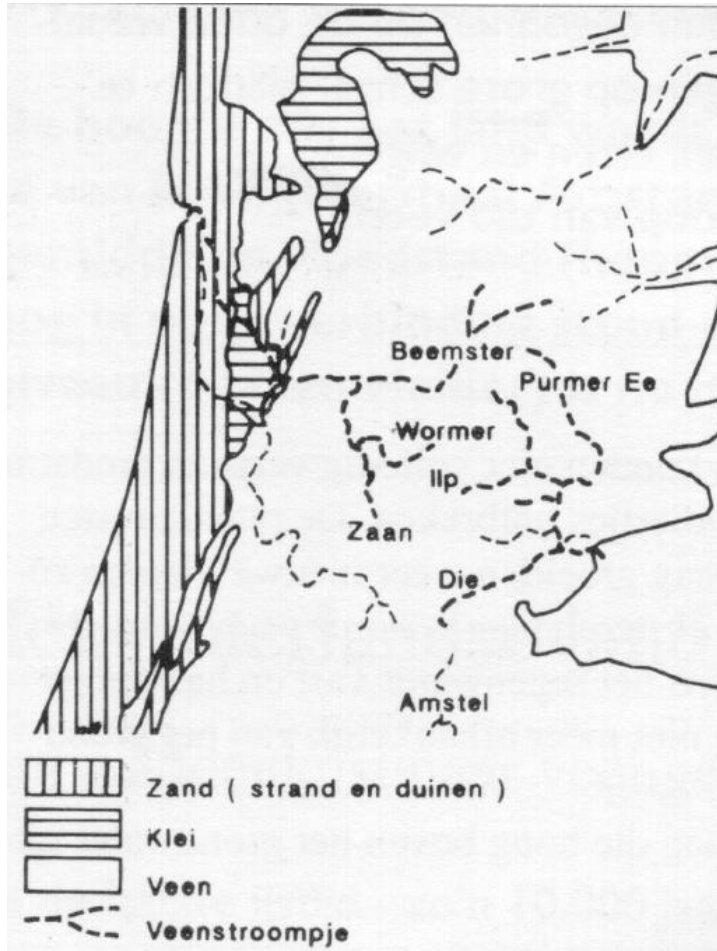
De pioniers bouwden langs de Die op smalle kaveltjes hun boerderijtjes.
(Tekening: J. Stam de Jonge)

Ontginning had grote gevolgen

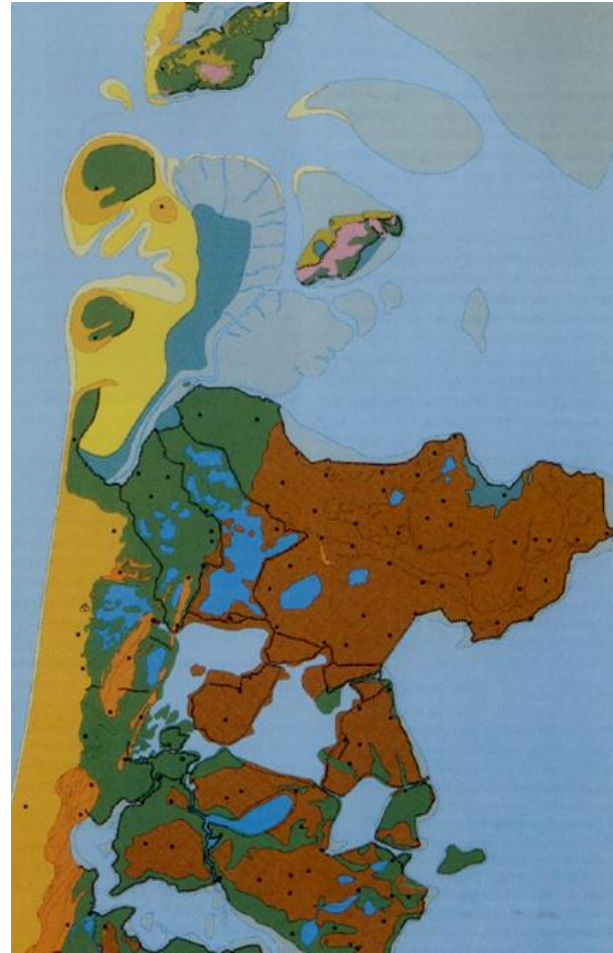
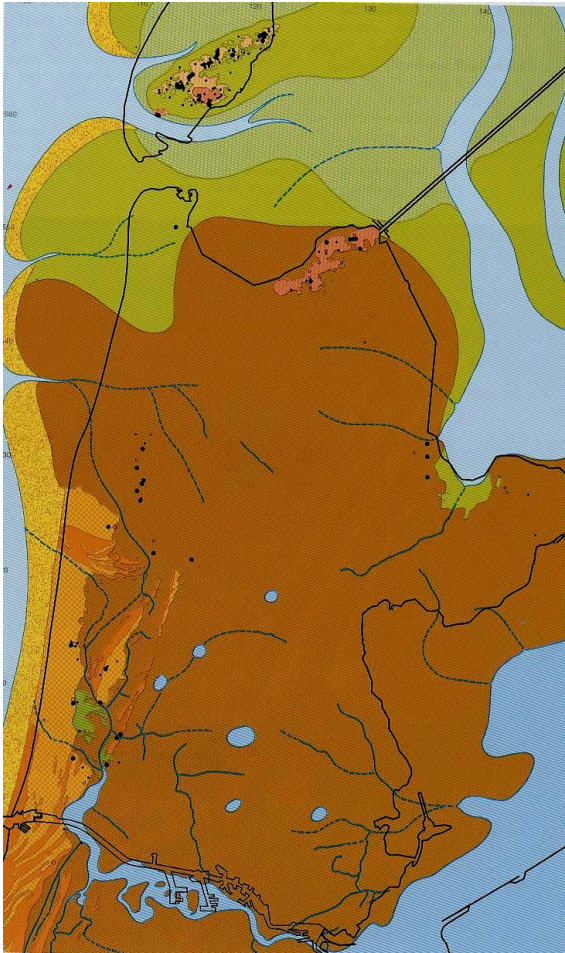

- Het land klonk in als gevolg van ontwatering
- In enkele eeuwen tijd daalde het land van >5 m +NAP naar NAP
- Grote delen van Noord Holland verdwenen onder water (mede als gevolg van stijging van de zeespiegel)

Veenstromen uit de vroege middeleeuwen werden meren

Van 800 tot 1350

1575 na Chr.

Inpoldering werdt noodzakelijk

- Omdijken van door het water bedreigde land (veenpolders zoals het Wormer- en Jisperveld)

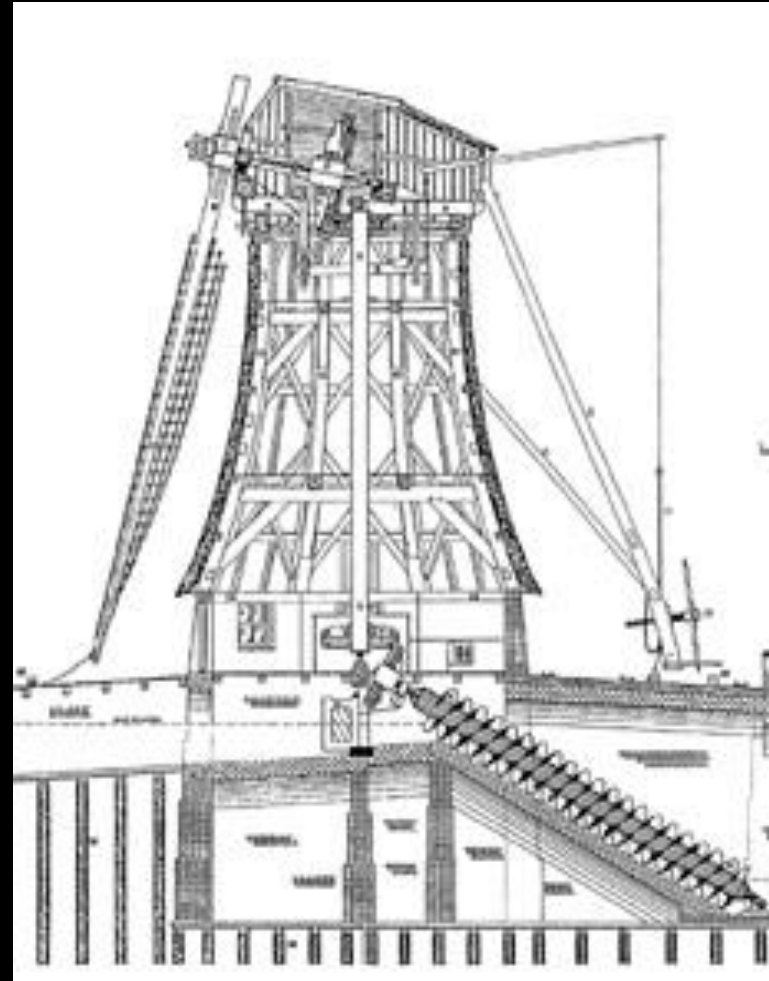

**Huidig peil W&J veld:
1 m - NAP**

- En droogmakerijen!

En er werd droog gemaakt!!

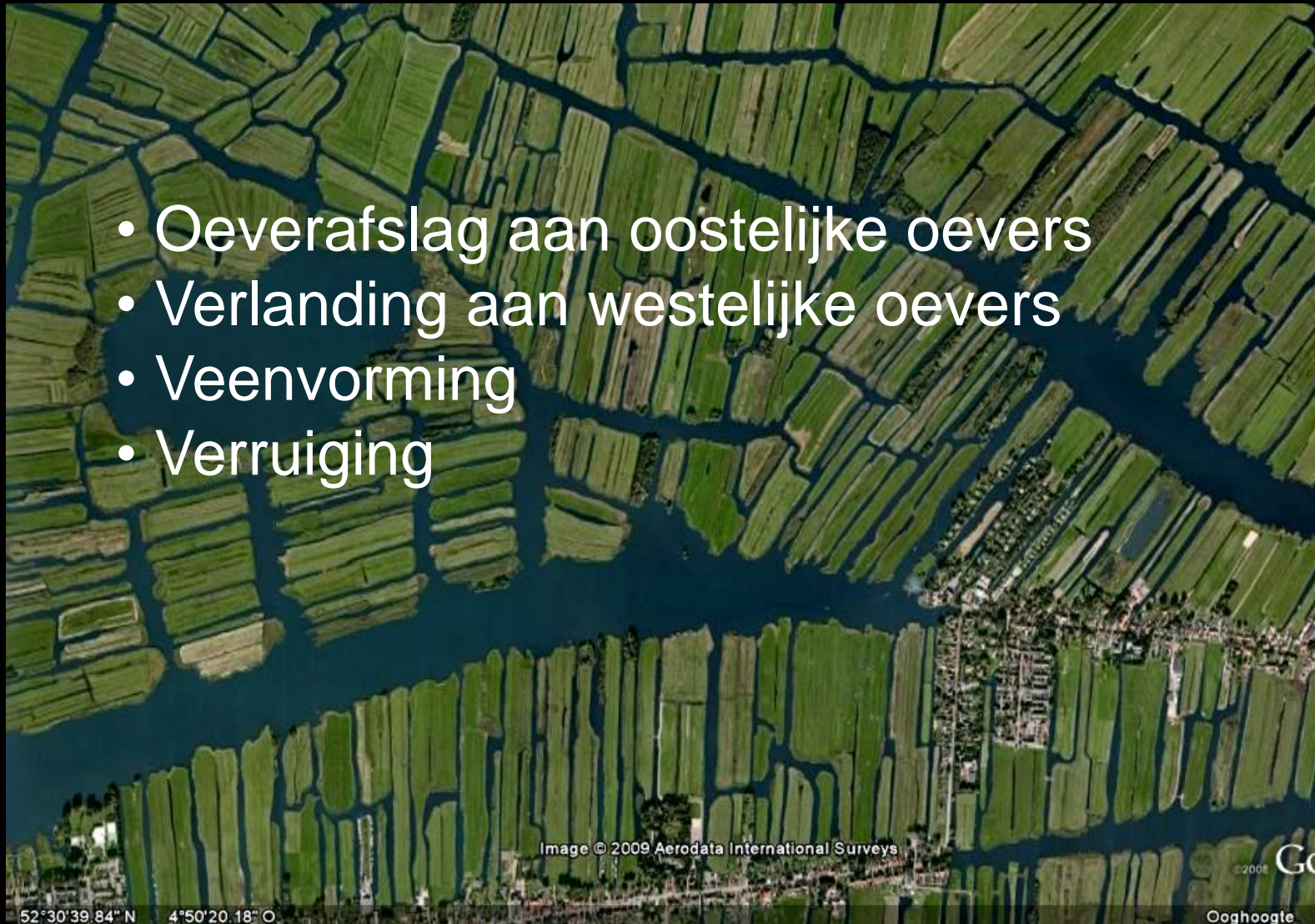
- 1597 Zijpe
- 1610 Wieringerwaard
- 1612 Beemster
- 1622 Purmer
- 1622 Wijde Wormer
- 1629 Watergraafsmeer
- 1631 Heerhugowaard
- 1635 Schermer
- 1643 Starnmeer
- 1840 Zuidplaspolder
- 1852 Haarlemmermeer
- 1930 Wieringermeer
- 1942 Noordoostpolder
- 1957 Oostelijk Flevoland
- 1968 Zuidelijk Flevoland

Het Wormer- en Jisperveld is nog steeds in beweging!

- Oeverafslag aan oostelijke oevers
- Verlanding aan westelijke oevers
- Veenvorming
- Verruiging

... het wordt tijd om te gaan kijken

